

DUNYA
INNOVATIEPROJECT

Succesvolle begeleiding zonder protocollen en indicaties

Laat de protocollen en indicaties achterwege en biedt de hulp die nodig is, was de opdracht die de medewerkers van innovatieproject Dunya kregen. En zo bereikten ze de mensen die eerder tussen wal en schip vielen.

De 56-jarige Malcom zit in zijn woonkamer in zijn appartement in de buurt van het centrum van Nijmegen. Hij heeft een slaapkamer, maar zijn matras ligt op de grond voor de televisie. Uit de atmosfeer die in de kamer hangt, blijkt dat de ramen niet al te veel opengaan. Er liggen wat peuken in de asbak. Hij heeft speciaal voor het bezoek opgeruimd en schoongemaakt, vertelt hij. Malcom ziet er verzorgd uit. Dunya-medewerker Miloud komt sinds anderhalf jaar eens per week bij hem langs om te kijken hoe het met hem gaat en of hij nog wat voor hem kan betekenen. Vandaag legt Malcom hem een brief voor die hij uit een blauwe belastingenveloppe haalt. 'Je

hoeft niets te betalen', legt Miloud uit. 'In deze brief staat dat je recht hebt op een zorgtoeslag.' Malcom knikt opgelucht.

Malcom is 21 jaar geleden als vluchteling naar Nederland gekomen. In zijn eentje. Hij heeft familie in Duitsland, maar verder heeft hij geen verwanten in zijn omgeving. In Sri Lanka leefde hij van het vangen van tropische vissen voor de export. Hij doet voor hoe hij zonder duikbril en zuurstofflessen tot verre diepten dook om de kleurige vissen te vangen. Naar school is hij nooit geweest. Hij kon niet goed leren. Toen hij in Nederland aankwam, begreep hij dan ook helemaal niets van de brieven die hij onder ogen kreeg. Het inburgeringstraject dat hij nog moet volgen, is om die reden geen haalbare kaart. Hij kan zichzelf niet goed verstaanbaar maken in het Nederlands. Uit onderzoek bleek dat hij >>

'NEE ZEGGEN, VOND HIJ

MOEILIJK. ZO ONTSTONDEN

ER SCHULDEN'

een heel laag cognitief vermogen heeft. Een indicatie voor zorg volgde. Hij heeft ook een ontheffing van de arbeidsplicht.

GOEDZAK

De 56-jarige Malcom is wat je noemt een goedzak. Daarmee weten gehaaidere types wel raad. Het huis van Malcom was dan ook vaak een ontmoetingsplaats voor iedereen. Ook mensen die hij beter niet binnen kon laten. Nee zeggen, vond hij moeilijk. Zo ontstonden er schulden. En zo kwam hij soms ook in contact met de politie. Vorig jaar nog, toen hij bier dronk in het openbaar met een "vriend". Hij werd geboeid afgevoerd in een busje.

Dunya-medewerker Miloud heeft eraan gewerkt om het leven van Malcom weer op de rit te krijgen. Voor de schulden werd een regeling getroffen. Zijn vaste lasten worden sindsdien direct van zijn uitkering ingehouden door de gemeente. Nu probeert hij voor Malcom nog een dagbesteding te vinden. Hoewel een reguliere baan niet voor hem is weggelegd, wil hij zelf ook niet meer doelloos thuis zitten. Maar dat is nog niet makkelijk te regelen, vertelt Miloud. Om een begin-

netje te maken gaat Malcom binnenkort sporten. Dan is hij tenminste eens per week van huis.

VERBORGEN LEED

Malcom is een van de cliënten die vallen onder Dunya, een uniek innovatieproject voor allochtone verstandelijk gehandicapten in en rond Nijmegen. Dit project ontstond vanuit de vraag hoe het kwam dat Dichterbij, een organisatie die (ambulante) hulp en begeleiding biedt aan licht verstandelijk gehandicapten en mensen met een gedragstoornis, zo weinig hulp biedt aan allochtonen. En bovendien weinig werknemers heeft met een meer dan Nederlandse achtergrond. Er volgde een onderzoek en daaruit bleek dat er veel verborgen leed was: mensen die niet of onvoldoende worden geholpen. De Raad voor de Volksgezondheid – een adviesraad van de regering – concludeerde eerder in een onderzoek dat de helft van de mensen met een allochtone achtergrond niet of onvoldoende wordt bereikt met zorg en hulp. Bij Dichterbij durven ze te zeggen dat dat aantal veel groter is. De directeur van Dichterbij nam de uitslag van het onderzoek serieus en kwam met een kloek

besluit: er moest een innovatief project komen die met alle mogelijke middelen de groepen die nu buitengesloten werden, ging bereiken. Daarbij mochten de medewerkers voorbijgaan aan regels en protocollen. Het project zou buiten de organisatie worden geplaatst, om niet besmet te raken met de heersende dominante cultuur van de organisatie. Want dat is de dood in de pot voor het welslagen van zo'n experiment, wist men uit literatuur. Bovendien; kom je bij deze groep aan met een folder van Dichterbij met daarop een afbeelding van iemand die ontegenzeggelijk verstandelijk gehandicapt is, dan kan dat afschrikken en bepaalt geen associatie oproepen. Niet effectief dus.

MULTI-PROBLEEMGEVALLEN

Zo ontstond Dunya, dat letterlijk betekent 'De wereld naar je toe halen'. En dat is ook precies wat er gebeurt. De vijf >>

DUNYA

'HET PROJECT ZOU BUITEN DE ORGANISATIE WORDEN GEPLAATST, OM NIET BESMET TE RAKEN MET DE HEERSENDE DOMINANTE CULTUUR VAN DE ORGANISATIE'

medewerkers van Dunya – de meeste met een biculturele achtergrond – proberen in contact te komen met mensen die verstoken zijn van de juiste hulp. Daarvoor werkt Dichterbij samen met welzijnsorganisatie Interlokaal. In de drie jaar dat Dunya actief is, zijn er negentig allochtone cliënten met een verstandelijke handicap geholpen. Vaak multi-probleemgevallen, zoals het in jargon heet. Het idee achter de samenwerking tussen Interlokaal en Dichterbij is om zorg, welzijn en interculturele bagage met elkaar te combineren en los van protocollen en indicaties aan het werk te gaan. 'Doe wat nodig is', is de opdracht die de Dunya-medewerkers hebben gekregen. En dan kan inhouden dat ze zorg regelen voor cliënten, terwijl er nog geen indicatie is geregeld. Ja, dat kost geld. Maar dat levert ook wat op: vertrouwen. Een indicatie aanvragen en toegekend krijgen, duurt gemiddeld zo'n half jaar. Die periode gebruiken ze bij Dunya liever om meteen te investeren in de relatie met de cliënt. Dat betekent dat ze eerst de mens achter de vraag in kaart gaan brengen. Cliënten moeten zich veilig voelen om hun verhaal te doen. Daar-

om is het ook zo belangrijk dat de cliënten voor alles maar één begeleider zien. Want veel van deze mensen hebben in hun leven al heel wat hulpverleners over de vloer gehad en zijn hun geloof verloren in adequate hulp. De Dunya-medewerkers komen vaak bij mensen die voor anderen niet meer opendoen.

ZICHT KWIJT

Het uitgangspunt van Dunya is het sociaal

netwerk van de cliënt in kaart te brengen en de kwetsbare burger te leiden naar de ondersteuning die hij nodig heeft. Dat netwerk gaat de Dunya-medewerker aanspreken en inzetten om de cliënt te steunen en helpen. Daarnaast wordt ook geïnventariseerd welke instanties er al over de vloer komen. Vaak hebben cliënten

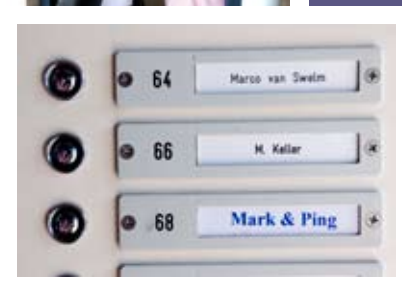
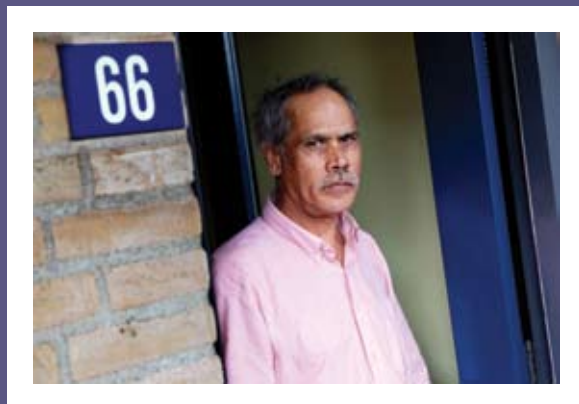

daar helemaal geen idee meer van. Ze hebben zoveel mensen en instanties gezien dat ze het overzicht kwijt zijn. Vaak werken instanties langs elkaar heen, wat niet effectief is. Als deze schakels aan elkaar zijn gekoppeld, ontstaat een goed beeld van de cliënt en kan er vervolgens een plan van aanpak worden gemaakt. Leidend daarbij is de wens van de cliënt. Dat kan een onmogelijke wens zijn, zoals een eigen huis voor iemand met een heel laag cognitief vermogen en een persoonlijkheidsstoornis. De Dunya-medewerker zal dan serieus op de vraag ingaan en met de cliënt ontrafelen of het een haalbare wens is. En die zo nodig aanpassen met argumenten.

RENDEMENT

Deze Dunya-aanpak kost met name zorginstelling Dichterbij heel veel geld. Juist omdat er gewerkt wordt zonder protocollen en indica- >>

'MEN IS NU BEZIG TE KIJKEN WAAR

GELD WORDT BESPAARD,

NU MENSEN ECHT WORDEN

GEHOLPEN'

ties. Het ministerie van Volksgezondheid heeft dan wel een bijdrage geleverd van een ton euro, maar daarmee wordt de begroting bij lange na niet gedicht. Dus is men nu bezig te kijken waar geld wordt bespaard, nu mensen echt worden geholpen. Het maatschappelijk rendement in kaart brengen, zoals dat in bestuurskamers heet. En daar dan straks de rekening naartoe sturen, zo is het idee. Want veel geld dat nu door Dichterbij wordt geïnvesteerd zou eigenlijk door de gemeente moeten worden betaald uit de wmo-gelden. Of verzekeraars maken minder kosten aan een verzekerden omdat hij zich beter voelt en minder vaak een huisarts bezoekt. En de politie heeft een meevaller als iemand door toedoen van de Dunya-aanpak veel minder overlast veroorzaakt.

De 30-jarige dakloze Mehmet had een droom: een eigen huis waar hij zelfstandig kon wonen. Hij sliep op dat moment letterlijk al enkele jaren onder een

brug. Hij is licht verstandelijk gehandicapt en kan weinig spanning hebben. Hij heeft ooit werk gehad in een fabriek, maar vanwege de werkdruk kon hij dat niet aan. Sindsdien leidde hij een doelloos bestaan en had hij schulden. Zijn droom is werkelijkheid geworden dankzij de inzet van Dunya-medewerker Cheko Burukaya. Die heeft sinds twee jaar contact met hem. Een paar keer per week zien ze elkaar om de week door te nemen. Dan drinken ze een kopje thee en kletsen ze wat of kijken naar de brieven die Mehmet niet snapt. Soms maken ze een wandelingetje en nemen zo de week door. Daarbij kijkt Cheko niet op een minuut meer of minder. Zaak is voor hem dat Mehmet het gevoel heeft dat hij serieus wordt genomen en echt wordt geholpen. Dat ze allebei een Turkse achtergrond hebben, werkt daarbij in hun voordeel. Er is na lang zoeken een huis gevonden. De woningstichting was er niet happig op om Mehmet daar te laten wonen, maar Cheko heeft een constructie bedacht waarbij Dichterbij het huis huurt. Mehmet krijgt twee jaar de tijd te laten zien dat hij zelfstandig kan wonen. Daarna komt de woning op zijn naam. Cheko is trots op zijn cliënt, want sinds hij drie maanden op zichzelf >>

woont, doet hij het heel goed. Nu zoekt de Dunya-medewerker met hem naar vrijwilligerswerk. Liefst iets waarbij Mehmet buiten aan het werk kan, met de natuur of dieren. Want dat heeft zijn aandacht. Als straks de hulp voor Mehmet op de rit staat, draagt de Dunya-medewerker de zorg over aan reguliere hulpverleningsinstaties. Zo gaat het namelijk altijd. Zo bekleedt dit innovatieve project een brugfunctie. Deze aanpak helpt allochtone verstandelijk gehandicapten die doorgaans tussen wal en schip terecht zijn gekomen. Maar eigenlijk, zo weten ze bij Dunya, zou dit voor iedereen de beste aanpak zijn. ■

